

NOTĂ ANALITICĂ, 20 ianuarie 2015

Schimbarea la față a poliției după semnarea Acordului de Asociere

Poliția este un actor important în sistemul organelor de apărare a ordinii de drept. În perceperea cetățenilor Republicii Moldova, Poliția rămâne una din instituțiile cu risc sporit de corupție. În același timp, lipsa de profesionalism, lipsa de inventar polițienesc (etilotește, seturi de cercetare la fața locului, aparate foto digitale, imprimante și copiatoare, automobile) și lipsa resurselor financiare¹, fac ca, doar 31,16 % cetățenii² să aibă încredere în Poliție.

Context general

Odată cu semnarea acordului de Asociere, Republica Moldova, și-a asumat responsabilitatea de a reforma poliția și de a gestiona mai bine frontierele țării. Opinia generală acceptată de toți actorii care asigură ordinea publică, dar mai ales de către cetățeni, este că poliția nu întotdeauna reușește să fie eficientă, în condițiile în care multe se confruntă cu diverse probleme: bugetul insuficient; delimitarea neclară a competențelor diferitor organe de urmărire penală și a unor subdiviziuni ale Poliției; transparența și responsabilizarea insuficientă; lacune în cadrul legal care nu permit implementarea Legii cu privire la poliție, încălcarea legislației privind declararea veniturilor, proprietății și intereselor personale³.

Astfel **mai puțin de 40% din cetățenii RM au încredere în poliție**, de cea mai mare încredere bucurându-se polițistul de sector, cu 60%, **față de 70% media europeană**. La fel încrederea că infractorul va fi prins și judecat, este aproape de 2 ori mai mică față de media europeană, sau 40% față de 65% în țările Uniunii Europene.

Poliția continuă să se confrunte cu **probleme de dotare tehnică**, cum ar fi: lipsa automobilelor pentru toate subdiviziunile teritoriale; sisteme de monitorizare video; sisteme de localizare GPS; planșete digitale cu soft pentru aplicarea automatizată a amenziilor; echipamente de testare a alcoolemiei; dotarea experților criminaliști cu echipamente moderne. **Dotarea tehnică afectează direct** capacitatea forțelor de ordine

¹ <http://www.mai.gov.md/content/26913>

² <http://www.ipp.md/lib.php?l=ro&idc=156>

³ <http://www.transparency.md/ro/cefacem/publicatii/141-sni-2014>

de a reacționa la situațiile de urgență, care este de trei ori mai scăzută decât media europeană, dar și decât standardele internaționale acceptate în domeniu. Astfel **timpul de reacție în țară este de în mediu de 1 oră și 30 de minute față de 30 de minute în UE**, iar capacitatea de investigare a crimelor este limitată din cauze tehnice de cele mai multe ori.

Potrivit lui Dorin Recean, ministru al afacerilor interne, peste 80% din buget sunt destinate plăților salariale, celelalte resurse fiind alocate pentru utilități și consumabile, investițiile în sistem fiind acoperite, în bună parte, din asistența externă. O altă problemă este fluctuația înaltă a cadrelor. În opinia reprezentanților societății civile, problema ar putea fi diminuată prin îmbunătățirea condițiilor de muncă, dotarea eficientă și creșterea salariilor⁴.

Primele rezultate ale implementării Acordului de Asociere cu UE

Acordul de Asociere vine să susțină dezvoltarea poliției și a controlului de frontiere prin acordarea suportului financiar de aproape **90 de milioane de euro** în perioada 2014-2017, prin acordarea asistenței tehnice și a suportului bugetar acestui sector, formării profesioniștilor în domeniu și crearea parteneriatelor cu instituțiilor internaționale relevante. Aceasta oferă posibilitatea de a se concentra pe rezolvarea principalelor probleme din acest domeniu, dar și pe alte aspecte ale statului de drept în Republica Moldova.

Sprijinul planificat pentru perioada de implementare 2014-2017⁵ se va concentra mai mult pe asistarea directă Ministerului Afacerilor Interne de reformare a poliției, demilitarizarea poliției de frontieră, introducerea politicilor bazată pe drepturi, precum și combaterea corupției. În plus, accentul va fi pus pe asigurarea în continuare a securității și integrității hotarelor Moldovei, combaterea crimei organizate, a traficului, contrabandei și contrafacerii mărfurilor. Aceste intervenții vor sprijini, de asemenea, eforturile Republicii Moldova de a susține realizările Planului de Acțiuni liberalizarea regimului de vize, și va fi, în special, complement de asistență oferită prin Misiunea UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM).

Moldova este, de asemenea, eligibilă pentru o serie de alte instrumente ale UE, cum ar fi Instrumentul de pace și stabilitate și ajutor umanitar, Instrumentul de parteneriat, Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului, Instrumentul pentru securitate nucleară și cooperare, de exemplu. Acestea vor contribui, în final, la scăderea criminalității în țară creșterea raportării crimelor pe fundalul creșterii încrederii în poliție.

Un exemplu în acest sens o constituie experiența țărilor care au aderat recent la UE. Astfel numărul de crime înregistrate, în Croația și Bulgaria în perioada de preaderare la UE a scăzut față de perioada anterioară cu câte 3-5% anual, trendul de scădere continuând și în calitate de membru. Excepție face România, unde nivelul de crime înregistrate a crescut, fenomen care poate fi explicat prin creșterea nivelului raportării crimelor organelor de drept, fapt inevitabil afiliat creșterii nivelului de încredere în

⁴ <http://www.transparency.md/ro/cefacem/publicatii/141-sni-2014>

⁵ <http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index.cfm?do=search.documentdetail&D6R8+09ylExFez+fUX+KhEYL4nqbXvXe2mnbnJUUMoU=>

forțele de ordine, organele de drept, scăderii nivelului de corupție, dar și responsabilizare a actorilor din domeniu.

Primele rezultate ale implementării Acordului de Asociere, nu au întârziat să apară. Odată cu donarea a 164 de automobile pentru cele 37 sectoare de poliție din țară - timpul de reacție operațională a scăzut de la 1.5h la 30 min, acesta constituind unul din cei mai importanți indicatori în evaluarea activității acestora. La fel au fost donate câte 1 calculator și o imprimantă pentru sectoarele de poliție din țară, lucru care practic va asigura accesul tuturor colaboratorilor (până acum limitat) la sistemul informațional național și internațional. Una din cele mai mari oportunități de dezvoltare a sectorului o constituie și colaborarea cu instituțiile de securitate internaționale relevante, posibilitatea de a face schimb de experiență, formarea și educarea polițiștilor. La fel, responsabilizarea angajaților organelor de drept, va avea loc prin monitorizarea activității acestora din partea partenerilor europeni, dar și prin asigurarea transparenței activității organelor de drept.

Concluzie

Semnarea Acordului de Asociere, oferă oportunitatea dar și mijloace care asigură dezvoltare a sectorului de asigurare a ordinii publice și gestiune a controlului de frontieră. Angajamentele luate de Republica Moldova, în reformarea sistemului, vor fi în premieră susținute financiar și tehnic de către Uniunea Europeană, fapt care va duce în primul rând la scăderea criminalității în țară, scăderea corupției printre colaboratorii poliției și respectiv creșterea încrederii populației în organele de drept. Nu în ultimul rând dotarea tehnică și schimbul de experiență cu colegii europeni, va permite ca polițiștii să poată reacționa mai prompt la situațiile de urgență, la o rată mai mare de condamnare a infractorilor.

Această notă analitică a fost finanțată de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA. Opiniile, constatările și concluziile din infografic aparțin autorilor și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.